

РЕЙ БРЕДБЪРИ ЗЛАТНИТЕ ЯБЪЛКИ НА СЛЪНЦЕТО

Превод от английски: Лидия Цекова-Маринова, 1985

chitanka.info

— Юг — каза капитанът.

— Но — обади се някой от екипажа, — тук просто не съществуват посоки.

— Когато се спускате надолу към слънцето — отвърна капитанът — и всичко се обагри в жълто и ви обзема топлина и леност, тогава има само една посока.

Той затвори очи и се замисли за тлеещата жарава на далечната планета, после тихо произнесе:

— Юг.

Кимна бавно, като че ли на себе си:

— Юг.

Ракетата им се наричаше Сора de Ого — „Златната купа“, а също така „Прометей“ и „Икар“ и тяхната крайна цел в действителност бе яркото, огнено слънце. С голям ентузиазъм те бяха опаковали и взели със себе си две хиляди лимонади и хиляда бутилки пенливо пиво за това пътешествие към огромната Сахара. А сега, когато слънцето се приближаваше като нажежена жарава към тях, те си припомниха някои стихове и цитати:

— „Златните ябълки на слънцето“?

— Йейтс^[1].

— „Не бойте се от огъня на слънцето“?

— Шекспир, разбира се.

— „Златна чаша“? Стайнбек. „Златно гърне“? Стивънс^[2]. Не е ли златното гърне, зарито под небесната дъга? Боже мой, това се казва име за траекторията ни. Дъга!

— Температура?

— Хиляда градуса по Фаренхайт!

Капитанът погледна през тъмните стъкла на огромния люк — слънцето наистина бе там; да отиде до това слънце, да се докосне до него и да отнесе част от него завинаги със себе си, бе неговата неизказана, единствена мечта. Този кораб съчетаваше деликатни чувства и хладна пресметливост. Из коридори от лед и млечнобял скреж вилнееше амонячна зима и връхлиташе вихър от снежинки. Всяка искрица от тази огромна пещ, пламтяща там навън, отвъд здравия корпус на кораба, всяко леко огнено дихание, което би могло да проникне вътре, щеше да открие зимата, задрямала тук като в най-студените дни на февруари.

Аудиотермометърът измърмори сред надвисналата арктическа тишина:

— Температура: две хиляди градуса!

„Падаме, помисли си капитанът, като снежинка в скута на юни, горещия юли и знойните до полуда дни на август.“

— Три хиляди градуса по Фаренхайт.

Под снежните полета двигателите грохотеха безспир, охладителите изпомпваха десет хиляди мили в час от разтопен скреж, заприличал на змийски пръстени.

— Четири хиляди градуса по Фаренхайт.

Пладне. Лято. Юли.

— Пет хиляди градуса по Фаренхайт!

И най-последно капитанът се обади, а в гласа му бе стаена цялата тишина на тяхното пътуване:

— Сега докосваме слънцето.

Очите им, когато осъзнаха думите му, заблестяха като разтопено злато.

— Седем хиляди градуса!

Странно как един механичен термометър може да ви се стори развълнуван, макар че притежава само безчувствен стоманен глас.

— Колко е часът? — попита някой.

Всички се усмигнаха.

Защото сега съществуваше само слънцето, слънцето, слънцето. То обхващаше всички хоризонти, изпълваше всички посоки. То поглъщаше в огъня си минутите, секундите, пясъчните часовници и всякакви там други; в неговия огън изчезваха и времето, и вечността. Изгаряше клепачите и серума на мрака, ретината, мозъка; изпепеляваше съня и сладките спомени за сън в прохладата на свечеряване.

— Внимавайте!

— Капитане!

Първият помощник-капитан Бретън падна на пода на зимната палуба. От зейналия процеп в предпазния му костюм въздухът излетя със свистене; неговата топлина, кислородът и животът му разцъфнаха в заскрежена пара.

— Бързо!

Вътре зад прозрачната маска на лицето на Бретън се бяха образували рисуńczyци от кристали скреж. Те се наведоха да видят.

— Повреда в костюма, капитане. Мъртъв е.

— Замръзнал.

Те погледнаха към онзи, другия термометър, който отчиташе зимния студ в този заснежен кораб. Хиляда градуса под нулата. Капитанът отмести поглед надолу към покритата със скреж статуя и проблясващите кристали, които я заледяваха цялата, докато той гледаше.

„Каква жестока ирония — помисли си той: — да се боиш от огъня, а да станеш жертва на студа.“

Капитанът се обърна.

— Няма време. Няма време. Оставете го да лежи.

Той усети как езикът му се раздвижи.

— Температура?

Стрелките върху скалите отскочиха с четири хиляди градуса.

— Погледнете. Но погледнете! Погледнете.

Ледените висулки се топяха.

Капитанът рязко извърна глава към тавана.

Като че ли филмов прожектор бе възкресил една-единствена ясна представа в главата му, той откри, че мозъкът му е някак нелепо фокусиран върху сцена, изплувала ненадейно от детството.

В пролетните утрини някога като момче той се навеждаше през прозореца на спалнята си навън, във въздуха, ухаещ на сняг, за да види как искри слънцето в последните ледени висулки на зимата. Като капки бяло вино живителният сок на прохладния, но мек месец април се стича в това прозрачно, кристално острие. Минута след минута острият кинжал на декември става все по-малко опасен. И тогава най-после висулката пада и кристалният ѝ звън отеква долу върху чакълестата пътека.

— Резервната помпа е повредена, сър. Охлаждането... Ледът се топи!

Обилен топъл дъждец заваля от тавана над тях. Капитанът се озърташе ту наляво, ту надясно.

— Забелязвате ли повредата? За бога, не стойте там, нямаме време!

Мъжете се втурнаха; капитанът се наведе, ругаейки под топлия дъжд, усети как ръцете му пробягват по хладния метал, усети ги как потъват и ровят, и докато работеше, пред очите му се разкри бъдеще, което бе само на една крачка от тях. Той видя как бронята се лющи и в този човешки кошер се появи хора, които тичаха, тичаха и крещяха, но от устата им не се чуваше вик. Космосът се превърна в покрит с мъх бездънен кладенец, където животът сподавяше своя рев и ужас. Крециш високо, но пространството задушаваше вика ти, преди още да се е изтръгнал от гърлото. Хората се щурат като мравки в подпалена кибритена кутийка; от кораба се стича лава, силна струя пара и край!

— Капитане?

Кошмарът в миг се стопи.

— Ето тук.

Той продължи да работи под лекия, топъл дъждец, който се стичаше от тавана. Опипа спомагателната помпа.

— По дяволите!

Дръпна кабела за захранване. Когато дойдеше, тя щеше да бъде най-бързата смърт в историята. В един миг крециш, после огнен блясък и само милионите, милиони тонове космически огън нашепват, нечути в космоса. Разцъфват като пуканки в пещ, а мислите им увисват в унищожителния огън дълго след като телата им са се овъглили, или напълно са се превърнали във флуоресцентен газ.

— По дяволите!

Той затегна с отвертка спомагателната помпа.

— Исусе!

Потрепера от ужас. Пълно унищожение. Той затвори очи, стисна здраво зъби.

„Господи, помисли си той, свикнали сме с мисълта за по-бавна смърт, измервана в минути и часове. Дори само двадесет секунди сега биха означавали бавна смърт в сравнение с това гладно нелепо чудовище, което ни очаква, за да ни погълне!“

— Капитане, потегляме ли, или оставаме?

— Пригответе Купата. Поемете работата тук, завършете я! Хайде!

Той се обърна и постави ръка върху механизма на огромната Купа, пъхна пръсти в Ръкавицата на работа. Едно трепване на неговата ръка тук размърда гигантската ръка с гигантски метални пръсти, която

се показва от вътрешността на кораба. Постепенно огромната метална ръка се плъзна навън и с огромната Златна купа между пръстите, бездиханна, в желязната пещ, в безплътното тяло на слънцето.

„Преди милиони години, мислеше си капитанът, докато все по-близо и по-близо придвижваше ръката и Купата, преди милиони години някакъв туземец на някаква самотна пътека на север видял как мълния поразила едно дърво. И макар че неговото племе избягало, с голите си ръце той измъкнал една главня от огъня, опърлил пръстите си, понесъл я, затичал се победоносно, закривайки я с тялото си от дъжда, към своята пещера, където се засмял възторжено, хвърлил я върху купчина листа и дарил на своето племе лятото. А племето допълзяло накрая разтреперано по-близо до огъня, хората протегнали уплашено ръце, усетили новия сезон в пещерата си, това малко, жълто петънце топлинка, и те също, най-после, нервно се засмели. И така им бил дарен огънят.“

— Капитане!

Необходими бяха четири секунди, за да може огромната ръка да приближи празната Купа към огъня.

„И ето ни тук днес отново, на една друга пътека, помисли си той, посегнали да напълним една купа скъпоценен газ и вакуум, шепичка различен огън, с който да се втурнем назад в студения космос, да озарим нашия път и да отнесем на Земята в дар вечния огън. Защо?“

Той знаеше предварително отговора на този въпрос.

„Защото атомите, които сме овладели на Земята, са жалки; атомната бомба е жалка и нищожна, нашите познания са жалки и нищожни и само Слънцето знае онова, което бихме искали да узнаем ние, и само в Слънцето е скрита тайната. И освен това е истинско удоволствие, шанс, нещо грандиозно — да дойдеш тук, да си поиграеш на гоненица, да се докоснеш и да избягаш. Няма никаква друга причина наистина, освен гордостта и суетата на нищожните човешки насекоми, които се надяват да ужилят лъва, без да потънат в търбуха му. Боже мой, ще кажем ние: *направихме го!* Ето я тук нашата купа с енергия, огън, живот, наречете го както желаете, тя може да захрани с мощност нашите градове и да движи корабите ни, да освети библиотеките ни, да дари здрав тен на децата ни, да пече хляба във всекидневието ни и да подклажда познанието на нашата вселена в продължение на хиляда години, докато го усъвършенствува напълно.

Тук, от тази купа, всички гении на науката и религията: Пийте! Сгрейте душите си срещу мрака на невежеството, безкрайната зима на суеверието, студените ветрове на неверието и стаения у всеки човек непреодолим страх от тъмнината. И така: протягаме в ръка молитвена копанка...“

— А!

Купата потъна в Слънцето. Тя загреба частица от божествената плът, живителния сок на вселената, блестящата мисъл, ослепителната философия, създаде и отгледала една галактика, която завърта и помита планетите в техните орбити, призвана и сътворена, за да приюти живот и средства за живот.

— *По-бавно* — прошепна капитанът.

— Какво ли ще се случи, когато го внесем вътре? Тази свръхтоплина сега, в такъв момент, капитане?

— Бог знае.

— Резервната помпа е в изправност, сър.

— Включете я!

Помпата се затресе.

— Затворете капака на Купата, а сега вътре, по-бавно, по-бавно.

Красивата ръка отвън кораба потрепера — величаво подобие на неговия собствен жест — и се гмурна безшумно в корпуса на кораба. От затворения капак на Купата струяха надолу жълти цветенца и бели звездички и тя бавно изчезна вътре. Аудиотермометърът изкрещя. Системата за охлаждане отскочи в протест; амонячни потоци напиреха по стените като неудържимия пулс на кръвта в главата на човек, който крещи неистово.

Той затвори външния люк.

— Сега.

Те зачакаха. Пулсът на кораба се ускори. Сърцето на кораба се втурна шеметно, затуптя силно, шеметно, с купата злато вътре в него. Студената кръв нахлу и полетя вихрено по всички стоманени вени на това тяло.

Капитанът с облекчение въздъхна.

Ледът престана да се стича от тавана. Замръзна отново.

— Да се махаме оттук.

Корабът се обърна и се втурна напред.

— Слушайте!

Сърцето на кораба постепенно забавяше своя пулс. Градусите по скалата падаха с шеметна бързина; стрелките забръмчаха невидими. Термометърът с монотонен глас отбелязваше смяната на сезоните. Сега те всички едновременно си мислеха:

„По-надалече, по-надалече от огъня и пламъка, горещината и тази разтопена, нажежена белота. Нататък към прохладата и тъмнината.“ След двадесет часа вероятно биха могли дори да изключат част от системата за охлаждане, да оставят зимата да отмре. Скоро те щяха да се движат в нощ така студена, че можеше да се наложи да използват новата пещ, да извлекат топлина от скрития огън, който носеха сега като неродено дете в утробата на кораба.

Отиваха си у дома.

Отиваха си у дома и в малкото останало време, докато се погрижи за тялото на Бретън, което лежеше сред висока пряспа сняг, капитанът си спомни едно стихотворение, което бе написал преди много години:

*Виждам тъй понявга слънцето искрящо:
златно дърво сякаш с ябълки червиви
от човеци важни с важността блестящи.
Тяхното сияние вредом се разлива,
слънцето щом видиш ти в дърво пламтящо.^[3]*

Капитанът седя дълго край тялото и бе обладан от противоречиви чувства.

„Става ми тъжно, помисли си той, става ми хубаво, чувствавам се като момче, което се завръща у дома от училище с шепя глухарчета.“

— Е — каза капитанът, като въздъхна и продължи да седи със затворени очи. — Е, накъде летим сега, а, накъде летим?

Той усети, че хората му седят или стоят и са навсякъде около него, ужасът бе замрял в тях, дишаха спокойно.

— Когато сте изминали дългия, дългия път надолу към Слънцето и сте го докоснали, поспрели сте, завили сте обратно и сте отлетели като светкавица оттам, накъде летите тогава? Когато се отдалечите от топлината, ярката дневна светлина и леността, къде отивате?

Хората му очакваха той да каже. Изчакваха го да насъбере всичкият хлад и белота, гостоприемния и съживителен дъх на думата в главата си и те видяха как изплува тя и като бучица сладолед в устата си я смуче с наслада.

— Съществува само една посока в космоса оттук нататък — каза той най-последно.

Те чакаха. Чакаха, а корабът се движеше бързо в прохладната тъмнина, далече от светлината.

— Север — прошепна капитанът. — Север.

И те всички се усмихнаха, като че ли внезапно в знойния следобед се бе извил вятър.

[1] Уилям Бътлър Йейтс (1865–1939), ирландски поет и драматург; цитира се стихотворението му „The Song of the Wandering Aengus“. — Б.р. ↑

[2] Джеймс Стивънс (1882–1950), ирландски писател; цитираният тук фантастичен разказ е най-известното му произведение. — Б.р. ↑

[3] Стиховете преведе Тихомир Йорданов. — Б.р. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.